Ministerie van Justitie en Veiligheid

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Veiligheid en Bestuur
Bestuurlijke Aanpak

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
14 april 2026

Onze referentie
7313298

nota

Onderzoek naar de toepassing van de bevoegdheid in artikel 13b Opiumwet 2021-2023 en Onderzoek naar de effecten en gevolgen van de toepassing van artikel 13b Opiumwet

1. Aanleiding

Op 14 april 2026 publiceert het WODC twee onderzoeken met betrekking tot artikel 13b Opiumwet. Het gaat om 'Onderzoek naar de toepassing van de bevoegdheid in artikel 13b Opiumwet 2021-2023' (Deelonderzoek A) en 'Onderzoek naar de effecten en gevolgen van de toepassing van artikel 13b Opiumwet' (Deelonderzoek B).

Artikel 13b Opiumwet geeft een burgemeester kort gezegd de bevoegdheid herstelmaatregelen te treffen, waaronder overgaan tot sluiting, wanneer er in woningen of lokalen of op een daarbij behorend erf drugs worden verkocht, afgeleverd of verstrekt dan wel daartoe aanwezig zijn, of wanneer voorwerpen of stoffen worden aangetroffen die bestemd zijn voor het bereiden of telen van drugs.

2. Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd akkoord te gaan met het aanbieden van bijgevoegde brief aan de Tweede Kamer. De definitieve onderzoeksrapporten zullen als bijlage worden meegezonden. De beleidsreactie op de rapporten volgt kort na het zomerreces.

3. Kernpunten

Volgens de onderzoekers kunnen de bevindingen van beide deelstudies burgemeesters ondersteunen bij de eigenstandige lokale toepassing van de bevoegdheid uit artikel 13b Opiumwet door meer structuur, transparantie en voorspelbaarheid te scheppen bij de toepassing van die bevoegdheid. Deze op basis van input van o.a. gemeenten ervaren meerwaarde van meer structuur, transparantie, en voorspelbaarheid in de toepassing van artikel 13b Opiumwet, vormen voor de onderzoekers de basis voor de aanbeveling om een landelijk handelingskader te ontwikkelen voor de toepassing van artikel 13b Opiumwet. In een dergelijk landelijk handelingskader kunnen worden opgenomen:

- De stappen in het uitvoeringsproces van artikel 13b Opiumwet.
- Richting aan de gewenste inhoud en kwaliteit van bestuurlijke rapportages van de politie, mede in het licht van gesignaleerde knelpunten rond volledigheid, tijdigheid en noodzakelijkheid van informatie over persoonlijke omstandigheden.
- Handvatten voor het (beter) informeren van belanghebbenden over de procedure en de mogelijkheden tot het zoeken van rechtsbescherming.
- Suggesties voor het informeren van omwonenden en de buurt.

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Veiligheid en Bestuur
Bestuurlijke Aanpak

Datum
14 april 2026

Onze referentie
7313298

- Een interactief beoordelingskader dat burgemeesters kunnen gebruiken bij de besluitvorming.

De onderzoekers geven daarbij aan dat een dergelijk handelingskader expliciet ruimte dient te laten voor maatwerk en bestuurlijke afweging en geen afbreuk dient te doen aan de beoordelingsruimte van de burgemeester.

De aanbeveling voor het opstellen van een handelingskader komt voort uit de synthese van de belangrijkste resultaten van beide onderzoeken. In samenhang bezien laten de resultaten zien dat in de praktijk ingrijpende maatregelen vaak worden ingezet, terwijl minder ingrijpende alternatieven in veel gevallen eveneens hadden kunnen volstaan. Tegelijkertijd zijn de (onbedoelde) gevolgen van sluiting aanzienlijk, met name voor (kwetsbare) bewoners, en blijkt uit de jurisprudentieanalyse dat de rechter regelmatig corrigerend optreedt wanneer de noodzaak en/of de evenwichtigheid van de maatregel ontbreekt of onvoldoende is onderbouwd. Daarbij komt in de onderzoeken naar voren dat belanghebbenden de weg naar rechtsbescherming niet altijd goed weten te vinden.

Verder signaleren de onderzoekers dat gemeenteambtenaren knelpunten ervaren in de uitvoeringspraktijk, bijvoorbeeld in de kwaliteit en tijdigheid van bestuurlijke rapportages van de politie. Ook ervaren gemeenteambtenaren de strengere rechterlijke toetsing en de belangenafweging als complex en tijdrovend. Tenslotte zien de onderzoekers dat de handelswijze per gemeente sterk verschilt.

In de brief laat u weten de aanbeveling op te volgen en de onderzoekers te vragen om dit handelingskader op te stellen, samen met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) en met betrokkenheid van de gemeentelijke praktijk. U benadrukt daarbij dat dit kader dient als hulpmiddel voor gemeenten. Het blijft aan de burgemeester om elke situatie afzonderlijk af te wegen en te beoordelen.

Daarnaast zegt u toe dat de uitkomsten van het onderzoek besproken zullen worden in o.a. het Strategisch Beraad Veiligheid en verschillende overleggen die er zijn met gemeenten.

Tenslotte benoemt u in de brief dat zeker de sluiting van woningen een ingrijpende maatregel is. Daarom vraagt u de komende periode expliciet aandacht voor het overwegen van minder ingrijpende maatregelen dan een sluiting. Datzelfde geldt voor het (beter) informeren van betrokkenen over de mogelijkheden om rechtsbescherming te zoeken.

Kort na de zomer stuurt u de beleidsreactie naar de Tweede Kamer. De verwachting is dat u dan ook het handelingskader kan meesturen.

4. Toelichting

4.1. Politieke context

In 2018 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen van de leden Buitenweg/Van Nispen, waarin de regering verzocht om het gebruik van de bestuurlijke sluitingsbevoegdheid driejaarlijks te monitoren en uitspraken van de rechter hierover te analyseren, en de Kamer hierover driejaarlijks te informeren.[1]

[1] Kamerstukken II, 2017/18, 34 763, nr. 10.

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Veiligheid en Bestuur
Bestuurlijke Aanpak

Datum
14 april 2026

Onze referentie
7313298

Deelonderzoek A is ter uitvoering van deze motie. Het huidige onderzoek is de tweede editie van deze driejaarlijkse monitor. De vorige monitor verscheen in 2021.[2]

Daarnaast verzocht de motie Sneller/Van Nispen uit 2022 de regering om samen met gemeenten en woningcorporaties een plan van aanpak op te stellen over hoe de gevolgen van de toepassing van artikel 13b Opiumwet adequaat zouden kunnen worden gemonitord. Aanvullend daarop verzocht de Kamer de regering om een jaar na toezending van dit plan van aanpak te rapporteren over de effectiviteit van deze bevoegdheid.[3]

Naar aanleiding van deze motie heeft het WODC verkend wat de mogelijkheden zouden zijn om de gevolgen van de toepassing van artikel 13b Opiumwet te monitoren. De onderzoekers concludeerden dat een periodieke monitor moeilijk uitvoerbaar zou zijn, en bovendien beperkt meerwaarde zou hebben. Zij deden daarom de aanbeveling om in plaats van een periodieke monitor, eenmalig een verdiepend onderzoek uit te voeren naar de effecten en gevolgen van de toepassing van dit wetsartikel. In de beleidsreactie op dit onderzoek van 24 juni 2024 is toegezegd om de aanbeveling van de onderzoekers op te volgen om eenmalig een verdiepend onderzoek te doen naar de gevolgen van de toepassing van artikel 13b Opiumwet.[4] Met deelonderzoek B is deze toezegging uitgevoerd.

4.2. Strategie

- De uitkomsten van de onderzoeken worden geagendeerd voor het Strategisch Beraad Veiligheid en de overleggen tussen JenV en de G4, G40 en M50. Deze vaste overleggen staan gepland tussen eind april en begin september.
- De verwachting is dat het handelingskader rond de zomer wordt afgerond. Deze kan dan tegelijk met de beleidsreactie naar de Kamer gestuurd worden.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

[2] Kamerstukken II 2021/22, 34 763, nr. 13
[3] Kamerstukken II 2021/22, 34 763, nr. 19
[4] Kamerstukken II 2023/24, 34 763, nr. 21